

Yttrande över *Straffbarhetsåldern* SOU 2025:11

Malmö universitet har beretts möjlighet att yttra sig över *Straffbarhetsåldern* (SOU 2025:11) och vill anföra följande yttrande.

Yttrande

Institutionen för kriminologi, Malmö universitet, avstyrker förslaget om en sänkt straffbarhetsålder. Vi avstyrker även följdförslagen kopplade till en sänkning av straffbarhetsåldern samt förslagen om straffmaximum för unga lagöverträdare.

Vi instämmer i att vi idag har en mycket allvarlig situation i Sverige där allt fler barn drabbas av eller involveras i grov kriminalitet och att det är av stor vikt att bryta denna negativa utveckling. En sänkt straffbarhetsålder kräver att detta bedöms vara en nödvändig förutsättning för minskad brottslighet, samtidigt som alternativa åtgärder saknas. Den skada som drabbar berörda barn ska också vara proportionerlig i förhållande till fördelarna med en sänkt straffbarhetsålder. Inget av dessa antaganden har något sakligt stöd och därför har också FN:s barnrättskommitté tydligt uppmanat de stater som har en straffbarhetsålder som är högre än 14 år, att under inga omständigheter sänka den. Det finns heller inget samlat vetenskapligt stöd för att en sänkning av straffbarhetsåldern skulle fungera brottsförebyggande och inte heller att detta skulle medföra att barn inte längre kommer att involveras i denna typ av brottslighet. Däremot finns det omfattande forskning som visar att barns förmåga att se och bedöma konsekvenserna av sina handlingar begränsas av deras emotionella och kognitiva mognad. Vidare saknas en tydlig plan för hur påföljdssystemet ska anpassas till unga lagöverträdarens situation.

Att selektivt sänka straffbarhetsåldern skulle resultera i bristande rättssäkerhet och förutsägbarhet. Påföljdssystemet blir mycket svåröverskådligt. Vilken rubricering en brottslig handling får vid en rättslig prövning kan vara en konsekvens av rent slumpartade händelser som påverkat brottets utformning. Rubriceringen påverkas också av hur bevissituationen ser ut. Konsekvenserna av brottsrubriceringen blir långtgående och genomgripande för det berörda barnet. Här finns också en uppenbar risk att konsekvenserna för barn som begått brott som i en allmän mening kan bedömas som likvärdiga blir helt olika. Det får konsekvenser för likabehandlingen av barnen, men också för allmänhetens förtroende för rättssystemet.

Vi menar att en bättre utgångspunkt för att hantera detta problem skulle vara en satsning på ett mer långsiktigt arbete som angriper problemen där de börjar snarare än där de slutar.

Anna-Karin Ivert, Prefekt/Biträdande professor, Institutionen för kriminologi

Marie Torstensson Levander, Seniorprofessor, Institutionen för kriminologi

Lotta Wendel, Universitetslektor, Institutionen för kriminologi

Kopia

Registrator

Justitiedepartementet